

نویسنده : اف .ام شاکیل (F.M.Shakel)

منبع و تاریخ نشر : کریدل «2023-06-15» [103].

برگردان : پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل» .

رفع آشفتگی آمریکا : چین ، ایران ، پاکستان برای تامین امنیت افغانستان با هم متصل یا دست بکار میشوند

Fixing an American mess: China, Iran, Pakistan link up to secure Afghanistan

پکن، تهران و اسلام‌آباد می‌دانند که هدف دوجانبه آنها برای «توسعه مسالمت‌آمیز» و گسترش مسیرهای تجاری آسیای بدون حل معضل تروریسم در همسایه افغانستان، دست نیافتنی خواهد بود.

Beijing, Tehran, and Islamabad know that their mutual goal of 'peaceful development' and expanded Asian trade routes will be unattainable without solving the terrorism dilemma in neighboring Afghanistan.

عکاسی توسط کریدل

هفته گذشته، پکن میزبان اولین گفتگوی امنیتی سه جانبه بین ایران، پاکستان و چین بود. این تجمع در حالی صورت گرفت که درگیری‌های مرزی اخیر بین ایران و افغانستان و

بی میلی دولت طالبان برای سرکوب گروه‌های شبه نظامی فعال در داخل مرزهایش صورت گرفت .

در حالی که مقامات پاکستانی اصرار دارند که هدف از این گفت و گو برای رسیدگی به مسائل امنیتی محلی است و نه به عنوان یک "ناظر امور افغانستان" برای پر کردن خلاء ناشی از خروج نیروهای آمریکایی در سال 2021، تحلیلگران ژئوپلیتیک می گویند که این گفتگوها امنیت و تجارت منطقه ای جدید را شکل خواهد داد . پارادایم شامل چین، ایران، پاکستان و افغانستان است .

تهدیدات سه جانبه تروریسم

یک منبع وزارت خارجه پاکستان به *The Cradle* می گوید که افزایش حملات تروریستی در افغانستان باعث نگرانی شدید کشورهای همسایه از جمله پاکستان، ایران و چین شده است .

ارتکاب اعمال خشونت آمیز عمدتاً به شاخه‌های منطقه‌ای دولت اسلامی، یعنی دولت اسلامی خراسان، تحریک طالبان پاکستان (TTP)، جنبش اسلامی ترکستان شرقی (ETIM) و گروه جیش العدل نسبت داده می‌شود .

این منبع می‌گوید که در پاسخ، سه کشور تعامل دیپلماتیک خود را با رهبری طالبان افزایش داده‌اند تا با چالش‌های امنیتی مقابله کنند و ثبات را در افغانستان تقویت کنند .

در حالی که امنیت ممکن است در راس برنامه باشد ، **اندرو کوریبکو**، یک تحلیلگر ژئوپلیتیکی باشنده مسکو ، برداشت متفاوتی را ارائه می دهد . و آن اینکه انتظار می رود مسیر تجاری چین و ایران از کشمیر تحت کنترل پاکستان عبور کند ، اقدامی که ممکن است رقیب اصلی یعنی هند را ناآرام کند مذاکرات سه جانبه با ایران و پاکستان به پکن این فرصت را می دهد تا به این نتیجه بلند مدت دست یابد .

زمان بندی نمی توانست بهتر باشد . اسلام آباد و تهران اخیراً انواع هم افزایی را کشف کرده اند که تجارت بین همسایگان را تقویت کرده است . این بهبود پیشرونده روابط ایران و پاکستان با بدتر شدن روابط آنها با طالبان مطابقت دارد .

پاکستان کابل را به دلیل پناه دادن به ستیزه جویان تحریک طالبان پاکستان به حمله نظامی تهدید کرده است، در حالی که درگیری ها در امتداد مرز افغانستان و ایران به دلیل اختلاف طولانی مدت آب رودخانه هلمند تشدید شده است .

روابط ایران و پاکستان در ماه گذشته زمانی که رهبران آنها به طور مشترک بازارچه مرزی **مند- پیشین** را افتتاح کردند و متعهد به پیگیری پروژه های مشترک اضافی شدند،

به طرز چشمگیری بهبود یافت **کوریکو** توضیح می دهد که این تحول پس از نزدیکی ایران و عربستان در اواسط ماه مارس با میانجیگری **چین** انجام شد که معضل امنیتی پاکستان متحد سعودی را حل کرد و به آن فضایی داد تا روابط متعادل تری با ایران دنبال کند .

در مقابل، چین روابط دوستانه و اقتصادی با طالبان را حفظ کرده است و شاید واسطه ایده آلی برای میانجیگری راه حل های امنیتی و تجاری باشد. یک اولویت کلیدی برای **پکن** جلوگیری از هرگونه ستیزه جوی پیش بینی نشده فرامرزی خواهد بود که نزدیکی ایران و پاکستان را به خطر بیندازد، زیرا هر دو کشور کلید طرح کمربند و جاده چین (BRI) هستند .

طبق گزارش ها، چین به عنوان بخشی از توافقنامه مشارکت استراتژیک خود برای سال 2021 متعهد شده است که طی 25 سال آینده 400 میلیارد دلار در ایران سرمایه گذاری کند، در حالی که پاکستان میزبان پروژه شاخص BRI، کریدور اقتصادی چین و پاکستان (CPEC) است .

در این چارچوب امنیتی پیچیده است که هفته گذشته اولین گفتگوی سه جانبه ضد تروریسم بین چین، ایران و پاکستان برگزار شد .

امنیت مرزی ایران و پاکستان

ماه گذشته، دست کم پنج پرسنل امنیتی ایرانی بر اثر توقف یک گروهک تروریستی مسلح در نزدیکی مرز پاکستان در منطقه سراوان در ولایت سیستان و بلوچستان ایران توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران کشته شدند . و بعداً ایران ادعا کرد که عامل این جنایت به خاک پاکستان گریخته است .

به همین ترتیب، ارتش پاکستان نیز در طول سال ها در امتداد مرز ناآرام با افغانستان متحمل تلفات شده است . هر دو ایران و پاکستان یکدیگر را به پناه دادن ستیزه جویان در امتداد مرزهای تحت کنترل خود متهم کرده اند که منجر به سابقه حملات به نیروهای امنیتی مربوطه آنها شده است .

چین، با سهام قابل توجهی که در منطقه بلوچستان، به ویژه بندر دریایی استراتژیک در **گواندر**، دارد، منافع خاصی در بازگرداندن صلح برای حفاظت از سرمایه گذاری های خود دارد . تشویق ایران و پاکستان به همکاری علیه شبه نظامیان که در منطقه مرزی پنهان شده اند برای جاه طلبی های چین بسیار مهم است .

منصور خان محسود، رئیس اندیشکده مرکز تحقیقات فتا (FRC) مستقر در اسلام آباد، به The Cradle می گوید که مذاکرات امنیتی در پکن گامی به سوی هدف چین برای

ایجاد یک محیط تجاری صلح‌آمیز منطقه‌ای برای گسترش BRI بلند پروازانه خود در امتداد آسیای مرکزی و نیز در غرب آسیا و آفریقا نیاز دارد.

چین به عنوان یک بازیگر جدید در امور منطقه با چالش‌های متعددی روبرو است. اگرچه خروج ایالات متحده از افغانستان شکاف بزرگی بر جای گذاشت که باید پر می‌شد، اما ایالات متحده و متحدانش که مدت زیادی در این بازی ماندند و از سیاست منطقه‌ای برای پیشبرد منافع خود استفاده کردند، همچنان نیروهای مخفی در زمین داشتند که می‌توانستند بر چند بین‌پایگاه طالبان تأثیر بگذارند. جاه‌طلبی‌های تجارت محور پکن را خدشه دار کند.

اختلاف بین ایران، پاکستان و دولت طالبان توسط نیروهای طرفدار آمریکا آشکار شده است. پاکستان به سختی از جنگ با طالبان بر سر موضوع TTP اجتناب کرد، در حالی که ایران با درگیری‌های مرزی جدی و تلفات بر سر حقوق آب مواجه شده است.

محمود همچنین ماهیت مشکوک خروج ناگهانی ایالات متحده از افغانستان را زیر سوال می‌برد. او پیشنهاد می‌کند که درک ناگهانی پنتاگون از بار اقتصادی ایالات متحده پس از دهه‌ها تعامل، تردیدهایی را در مورد انگیزه‌های پشت خروج عجولانه ایجاد می‌کند.

او می‌گوید: «اقتصاد افغانستان در مقایسه با همسایه صنعتی‌ترش، پاکستان، با وجود داشتن پایگاه صنعتی ضعیف و دریافت کمک‌های بین‌المللی کم یا بدون دریافت، هنوز به خوبی کار می‌کند.» و اضافه کرد که این بدان معناست که افغانستان از جایی سرمایه‌های هنگفت دریافت می‌کند. سوال این است که چه کسی و دقیقاً برای چه هدفی به طالبان کمک مالی می‌کند؟

مکانیزم امنیتی چهار جانبه

با توجه به اینکه بدون امنیت، توسعه تجاری قابل اعتمادی وجود ندارد، پکن از اواخر سال 2018 به طور فعال سازوکار مشابهی را با پاکستان و افغانستان به کار گرفته است. در ماه مه سال جاری، وزیرای خارجه چین، پاکستان و افغانستان در اسلام‌آباد گرد هم آمدند، جایی که آنها به طور مشترک در آنجا گرد هم آمدند. متعهد شدند که تلاش‌های خود را برای اجرای طرح‌های توسعه جهانی، امنیت جهانی و تمدن جهانی **شی جین پینگ** انجام دهند.

سه دیپلمات ارشد همچنین در این نشست بر اهمیت ابتکارات کنونی مانند CASA-1000، تاپی، و راه آهن ترانس-افغان تأکید کردند و بر پتانسیل آنها برای بهبود ارتباط منطقه‌ای و تقویت رشد و شکوفایی اقتصادی در منطقه تأکید کردند.

وزرای امور خارجه ایران، روسیه، چین و پاکستان در ماه آوریل در شهر سمرقند ازبکستان مذاکرات چهار جانبه ای داشتند و در مورد مسائل و نگرانی های مربوط به افغانستان گفتگو کردند برای ارتقای همکاری سه جانبه تحت BRI و گسترش مشترک CPEC به افغانستان، پاکستان، چین و افغانستان تعهد خود را تکرار کرده و عزم خود را برای استفاده از پتانسیل افغانستان به عنوان مرکز اتصال منطقه ای در بیانیهای مشترک پس از گفتگوی سه جانبه ابراز کرده اند .

بر اساس گزارش بنیاد آسیا در سال 2016 در مورد همکاری امنیتی در منطقه قلب آسیا، به نظر می رسد چین یکی از امیدوارکننده ترین عوامل منطقه برای ارتقای ثبات و پیشرفت منطقه باشد. این کشور همچنین به دلیل مشارکت مثبت خود در سازمان همکاری شانگهای (SCO) و پیمان سه جانبه بین افغانستان، پاکستان و چین، حامی بزرگ بازیگران منطقه ای از جمله افغانستان است. ایران قرار است در ماه آینده و در زمان تشکیل اجلاس بعدی به عضویت کامل سازمان همکاری شانگهای تبدیل شود .

علاوه بر این، علی رغم اتهامات برخی رسانه های غربی مبنی بر اینکه اهداف اولیه آن صرفاً حول محور منافع اقتصادی می چرخد، مشارکت جهانی چین به طور پیوسته در حال گسترش است. مشارکت فعال پکن در نشست های مختلف سه جانبه یا چهار جانبه ثبات و امنیت با محوریت افغانستان، آن را به سمت نقش جدیدی در منطقه سوق داده است. این گزارش نشان می دهد که نفوذ چین در این چارچوب ها می تواند از طریق مشارکت در فرآیند قلب آسیا بیشتر و بیشتر شود.

این گزارش همچنین تاکید می کند که در حالی که تفاوت های قابل توجهی در میان کشورهای شرکت کننده وجود دارد، چارچوب سه جانبه به عنوان یک کل، و به ویژه نظام سه جانبه افغانستان، ایران و پاکستان، اغلب به عنوان راه حل های بالقوه برای چالش های مهم منطقه تلقی می شوند .

از سال 2009، به موازات مذاکرات در سازمان همکاری اقتصادی (ECO)، تعاملات سه جانبه میان افغانستان، پاکستان و ایران با هدف افزایش همکاری در حوزه های سیاسی، امنیتی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی صورت گرفته است .

با این حال، ماهیت سه جانبه این گروه با رواج تعاملات دوجانبه در میان کشورهای عضو تا حدودی تضعیف شده است. این گزارش نتیجه می گیرد که دولت

افغانستان به جای استفاده کامل از مجمع سه جانبه، عمدتاً به طور مستقیم با پاکستان و ایران تعامل دارد .

در حالی که چین به صعود در عرصه جهانی ادامه می دهد و به عنوان یک میانجی کلیدی در درگیری های ژئوپلیتیک ظاهر می شود، تعامل فعال این کشور در معماری سه جانبه نشان دهنده تعهد این کشور به ثبات و امنیت منطقه است . این به نوبه خود پتانسیل ایجاد محیطی را دارد که صلح، پیشرفت و رفاه را در سراسر آسیا پرورش دهد

----- **با تقدیم احترامات** «2023-06-16»